

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ СВІТУ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
галузі знань 1401 Сфера обслуговування
напряму 6.140103 Туризм
(шифр дисципліни за ОПП – ПП.1.1)

Стандарт чинний з дати затвердження

2014

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

КАФЕДРА: Туризму і готельного господарства

РОЗРОБНИКИ: к.геог.н., доцент кафедри Покоłodна М.М.

ст. викл. кафедри Полчанінова І.Л.

Схвалено **випусковою** кафедрою туризму і готельного господарства.

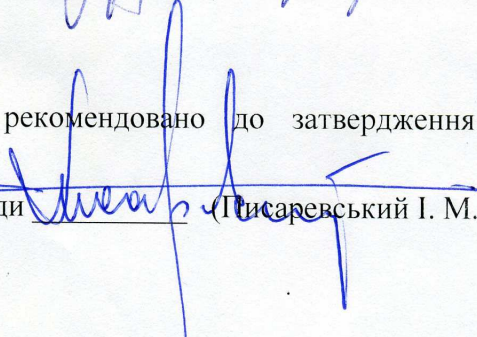
Протокол від « 27 » серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри (Писаревський І.М.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена
Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ ( ) « 14 » 11 2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
менеджменту.

Голова Вченої ради (Писаревський І. М.) « 29 » серпня 2014 р.,
протокол № 1

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без
письмової згоди ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014
© М.М. Покоłodна
© І.Л. Полчанінова

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування та закономірності розвитку рекреаційної інфраструктури у світі, її види, форми та особливості по окремих регіонах та країнах, взаємодію з іншими сферами суспільного життя і господарства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Географія туризму (географія туризму)	Технологія туристичної діяльності
Географія туризму (туристське країнознавство)	Курортологія
Організація туризму (основи туризмознавства)	Організація туризму (туроперейтінг)
Рекреалогія	Туристичні ресурси України

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів

ЗМ 2. Рекреаційне районування світу та України

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» є формування у студента знань і навичок аналізу потенціалу рекреаційних комплексів світу та набуття практичних вмінь методів оцінки механізмів їх ефективного функціонування для формування програм підприємства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» є формування у студентів належного рівня знань про фактори розвитку рекреаційних комплексів, їх спеціалізацію та види у сучасних умовах; дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення та функціонування рекреаційних комплексів; аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури рекреаційно-туристичного комплексу України.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні елементи, теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів як складових господарського комплексу;

- рівні, структуру та фактори формування рекреаційних потреб;
- поняття рекреаційно-ресурсного потенціалу та його складові;
- теоретичні основи та основні схеми рекреаційного районування світу та України;
- особливості рекреаційних районів світу та України;
- основи рекреаційного природокористування.

вміти:

- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення різноманітних видів рекреаційної діяльності;
- проектувати найбільш ефективне використання рекреаційно-ресурсного потенціалу регіону виходячи з його структури та наявних рекреаційних потреб;
- виявляти проблеми розвитку рекреаційних комплексів та розробляти проекти їх вирішення на основі знань про основні тенденції розвитку, рекреаційні потоки та принципи рекреаційного природокористування;
- давати розгорнуту характеристику рекреаційних районів світу та України.

мати компетентності:

- здатність аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності, користуючись статистичною, плановою документацією та стандартними методиками;
- здатність аналізувати існуючі туристські можливості підприємств та територій України щодо надання різних видів туристських послуг;
- здатність аналізувати туристські можливості країн світу щодо надання різних видів туристських послуг;
- готовність до визначення можливості зарубіжних партнерів щодо розробки турів, укладати угоди з зарубіжними споживачами, використовуючи результати досліджень світового ринку послуг.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 126 годин – 3,5 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів

Тема 1.1.1. Об'єкт, предмет, задачі вивчення та основні поняття дисципліни «Рекреаційні комплекси світу»

Об'єкт, предмет, задачі дисципліни «Рекреаційні комплекси світу». Основні поняття дисципліни «Рекреаційні комплекси світу»: рекреація та її соціально – економічне значення; сутність поняття «вільний час», як необхідної умови здійснення рекреаційної діяльності; поняття «рекреаційна територія» та їх види; співвідношення понять «рекреаційна освоєність» і «рекреаційне освоєння» території; поняття «рекреаційний комплекс» і «територіальний рекреаційний комплекс», схема, властивості і типологія ТРК.

Тема 1.1.2. Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристичне обслуговування як складова господарського комплексу.

Поняття рекреаційної діяльності. Три основні форми рекреаційної діяльності: відпочинок, лікування, туризм. Їх співвідношення і взаємозалежність. Поняття «відпочинок», його визначення й види. Еволюція поняття «туризм». Статистичне визначення поняття «турист». Класифікація рекреаційної діяльності по відношенню до окремої держави; в залежності від мети подорожі; в залежності від засобу пересування; класифікації рекреаційної діяльності в залежності від тривалості подорожі; в залежності від сезонності; складу групи; в залежності від віку; організаційних форм; форм фінансування; територіального охоплення. Особливості надання рекреаційно-туристичних послуг.

Тема 1.1.3. Рекреаційні потреби: фактори формування, рівні, взаємозв'язок.

Сутність рекреаційних потреб, їх диференціація і взаємодія. Чинники формування рекреаційних потреб. Методи дослідження рекреаційних потреб. Сутність і характеристика рекреаційного попиту.

Тема 1.1.4. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад та структура.

Поняття рекреаційно-ресурсний потенціал. Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу. Класифікація і склад рекреаційних ресурсів: генетичний та ситуативний підходи до визначення рекреаційних ресурсів. Природні рекреаційні ресурси. Рекреаційні ресурси природного походження: кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні, об'єкти природно-заповідного фонду. Методи оцінки природних рекреаційних ресурсів. Особливості розміщення і використання у світі та Україні. Історико-культурні рекреаційні ресурси. Види історико-культурних рекреаційних ресурсів: архітектурно-містобудівні, археологічні, соціально-демографічні, подієві, етнографічні. Методи оцінки історико - культурних рекреаційних ресурсів. Особливості розміщення і використання у світі та Україні. Інфраструктурні рекреаційні ресурси. Формування рекреаційної інфраструктури. Аналіз інфраструктурних рекреаційних ресурсів в світі і на Україні.

Тема 1.1.5. Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів.

Територіальна рекреаційна система (ТРС) та територіальний рекреаційний комплекс, як основа функціонування рекреаційного господарства на певній території. Визначення, схема, властивості, типологія ТРК і ТРС. Наукові категорії розвитку і розміщення рекреації та туризму. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів. Типологія рекреаційних занять. Цикли рекреаційної діяльності.

Тема 1.1.6. Рекреаційне природокористування й охорона природи.

Рекреаційний вплив на природне середовище, його охорона та оптимальне використання у зв'язку з розвитком масового відпочинку і туризму. Задачі охорони природного середовища. Охорона природного середовища як основна можливість збереження природних рекреаційних ресурсів. Рекреаційне природокористування,

його функції. Рекреаційна дигресія. Рекреаційний вплив на природні комплекси. Поняття рекреаційної дигресії. Визначення стадій рекреаційної дигресії. Рекреаційне навантаження. Поняття рекреаційного навантаження та рекреаційна ємність території. Методичні підходи до визначення навантажень на рекреаційні території. Рекреаційне використання територій, що охороняються. Види об'єктів природно-заповідного фонду України які можливо використовувати в цілях рекреації, їх визначення. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування. Вплив екологічного стану території на розвиток рекреації. Виникнення нового виду рекреаційної діяльності – екологічний туризм.

Змістовий модуль 1.2. Рекреаційне районування світу та України

Тема 1.2.1. Теоретичні основи рекреаційного районування.

Основні принципи і головні аспекти рекреаційного районування. Сутність поняття «районування». Економічний, екологічний, соціальний, географічний аспекти рекреаційного районування. Принципи рекреаційного районування: генетичний, соціально-економічний, єдності з адміністративно-територіальним поділом території. Умови і фактори рекреаційного районоутворення. Умови рекреаційного районоутворення - загальні особливості природного й соціально-економічного середовища, у яких відбувається формування й функціонування туристських районів. Природне середовище рекреаційного районоутворення. Соціально-економічне середовище рекреаційного районоутворення. Перелік факторів рекреаційного районоутворення. Визначення рекреаційного району. Поняття рекреаційного району. Основні признаки і структура характеристики рекреаційного району. Таксономічні одиниці районування. Варіанти таксономічних одиниць рекреаційного районування, їх визначення. Рекреаційне районування світу. Загальна характеристика обсягів і тенденцій світового рекреаційного процесу.

Тема 1.2.2. Європа – провідний рекреаційний регіон світу.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.3. Розвиток рекреаційних комплексів Північноамериканського регіону.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.4. Особливості спеціалізації і розміщення рекреаційно-туристських комплексів Латинської Америки.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.5. Рекреаційні комплекси Африки.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.6. Формування і розвиток рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.7. Рекреаційно-туристські комплекси Австралії та Океанії.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Тема 1.2.8. Рекреаційне районування України.

Варіанти рекреаційного районування. Характеристика рекреаційних районів України. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

3. Рекомендована література:

1. Ващенко Н.П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект / Н.П. Ващенко. – К.: КНТЕУ, 2004. – 202 с.

2. Воскресенский В. Ю. Международный туризм. Учебное пособие / В. Ю. Воскресенский. – М. : «Издательство «Юнити-Дана», 2005. – 198 с.

3. Кусков А.С. Рекреационная география. Учебно-методический комплекс / А.С. Кусков, В.Л. Голубева, Т.Н. Одинцова. – Саратов: изд-во Саратовского государственного технического университета, 2005. – 504 с.

4. Лукьянова Л.Г. Рекреационные комплексы: Учеб. пособие / Лукьянова Л.Г., Цыбух В.И. Под общ. ред. В.К. Федорченко. – К.: Вища шк., 2004. – 346 с.

5. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посіб. / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.

6. Окладникова Е.А. Международный туризм. География туристских ресурсов / Е.А. Окладникова. - М. : Наука 2002. – 384 с.

7. Стафійчук В. Рекреалогія. Навч. посібник / В. Стафійчук. – Львів: Заня, 2005. – 259 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: поточні та підсумкові тестові завдання, розрахунково-графічна робота.

АНОТАЦІЯ

Програма навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм».

Основними завданнями вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» є формування у студентів належного рівня знань про фактори розвитку рекреаційних комплексів, їх спеціалізацію та види у сучасних умовах; дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення та функціонування рекреаційних комплексів; аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури рекреаційно-туристичного комплексу України.

ABSTRACT (ANNOTATION)

The program for the discipline "Recreational complexes of the world" is composed in accordance with the educational and vocational training program for Bachelor degree training the direction 6.140103 "Tourism".

The main task of the discipline "Recreational complexes of the world" studying is forming with the students an adequate level of knowledge about the factors of recreational facilities, their specialization and species in modern conditions; study of foreign and domestic experience in the establishment and operation of recreational facilities; analysis of the functional, sectoral and territorial structure of recreational and tourist complex of Ukraine.

АННОТАЦИЯ

Программа учебной дисциплины составлена в соответствии с образовательно-профессиональной программой подготовки бакалавра направления 6.140103 «Туризм».

Основными заданиями изучения дисциплины «Рекреационные комплексы мира» является формирование у студентов надлежащего уровня знаний о факторах развития рекреационных комплексов, их специализации и видах в современных условиях; исследование зарубежного и отечественного опыта создания и функционирования рекреационных комплексов; анализ функциональной, отраслевой и территориальной структуры рекреационно-туристического комплекса Украины.